

ЯНУШ ЗАЙДЕЛ НАЙ-ГЛАВНОТО Е РЕДЪТ

Превод от полски: Александра Никифорова, 1973

chitanka.info

Вече няколко минути Кон се опитваше да съобрази къде се намира и що за фигура е това, дето бавно се движи из мрачната стаичка, в която той неизвестно как се бе озовал. Явно бе само, че не е сън; но от това не му стана по-леко.

Кон затвори очи и се опита да възстанови хода на събитията. Беше сряда, седемнадесети юли. Това помнеше. Той стартира от района на Юпитер. Изпитателният полет вървеше нормално, всички механизми и прибори работеха изправно, докато...

Да, сега си спомни всичко. Стрелката на спидометъра показваше половин светлинна скорост, двигателите даваха шестдесет процента от максималната мощност, ускорението, което той не усещаше в безинерционната си камера, достигна почти фантастична величина. Той придвижи ръчката на тягата, за да провери ще дадат ли двигателите пълна мощност. Ракетата увеличи ускорението.

„Би трябвало да проверя спирането“ — помисли Кон, завъртя ръчката на нула и погледна скалата на ускорението. В първия момент реши, че стрелката на прибора е заяла, но резултатите от контролния тест показваха, че работата е лоша: фотонният двигател бе изгубил управляемост. Той работеше на почти пълна тяга и това би могло да продължи достатъчно дълго, за да изхвърли ракетата извън пределите на Слънчевата система. Тестовете не оставяха никаква надежда. Беше невъзможно да се спре реакцията на самовъзбуждане на фотоногенератора. Тя щеше да се прекрати едва когато свършат запасите гориво. Освен ако преди това ракетата успее да набере скорост близка до светлинната.

Кон знаеше, че не е по силите му да промени положението и затова е безсмислено да се вълнува, да нервничи и въобще... Какво именно „въобще“, не беше съвсем ясно.

По-скоро по навика на изпитател, отколкото от надежда за спасение, той включи хладилната апаратура и се излегна удобно. Ако това се случи в Слънчевата система, рано или късно ще го намерят, но сега...

... И ето тази слабо осветена стая и човешката фигура... Значи все пак по някакво чудо, по необяснима случайност той се е завърнал? Фантастично!

Кон отвори очи, помръдна и дълбоко въздъхна. Фигурата се приближи и спря до него. В стаята стана по-светло и тогава Кон реши,

че все пак сънува.

Пред него стоеше нещо, което само в общи черти напомняше човек — бялата буца приличаше повече на снежен човек или на някой, потопен в гъста сметана.

— Добър ден! — каза Нещото с едва доловим акцент. — Ти вече... е... се свести, нали?

Кон гледаше „снежния човек“ и се мъчеше да се събуди.

— Питам дали си добре? — уточни въпроса си „снежният човек“.

— Мисля... д-д-да! — промълви Кон, който с мъка се сдържаше да не затрака със зъби. — Кой си ти?

— Аз не съм „кой“, а „какво“. Аз обслужвам деветдесет и четвърта Контролна станция.

— Къде се намирам? — възкликна Кон, а Нещото се отдръпна една крачка и почти напълно загуби човешките си очертания.

— Ти си в деветдесет и четвърта Контролна станция на Галактичното космоплаване.

Кон зашеметено гледаше как ръцете и краката на белия облак се разтеглят в безформено, а после в цилиндрично тяло. Той потрепери.

— О, извинявай! — Нещото мълниеносно се превърна в абсолютно правилна човешка фигура, напомняща класическа скулптура от бял мрамор, с бели очи и устни. — Нали разбираш, да се държа през цялото време в твоята форма е ужасно трудно. Никога в... е... живота си не съм виждал нещо толкова нефункционално...

— Искаш да кажеш, че това не е твоята форма ли?

— Не, разбира се. Твоята е.

— А как изглеждаш всъщност?

— Никак. Тоест различно в зависимост от нуждите и обстоятелствата. Но твоята форма е извънредно сложна.

— Това затруднява ли те?

— Мене нищо не може да ме затрудни. Просто да се поддържам в тази форма и същевременно да разговарям с тебе изисква доста голямо внимание и затова започвам да се разливам.

— Че тогава приеми най-удобната си форма!

— Няма ли да имаш нещо против?

— Не.

— Така и ще отбележим! — Класическата скулптура с явно облекчение се разля на пода във вид на голяма, сплескана капка.

Кон се загледа внимателно. Капката не беше неприятна или слузеста; по-скоро напомняше бяла, гладка гъба или къс добре измесено тесто. Когато гъбата говореше, гласът излизаше от цялата ѝ повърхност. Кон все по-ясно разбираше, че това е наяве, действителност...

— Виждаш ли, пришълецо — продължи „гъбата“, — инструкцията, на която се подчинявам, изисква да приемам формата на съществата, с които установявам непосредствен или телетранслационен зрителен контакт. Разговора също съм длъжен да водя на езика на тези същества. Уверявам те, че това че е тъй просто, особено когато имам за пръв път работа с определен вид. Например сега с тебе.

Кон се огледа. Стаичката беше малка, никакви мебели, освен една мека кушетка, на която седеше той. Нито врата, нито прозорец.

— Кажи ми, как съм се озовал тук? — попита Кон. — И преди всичко как се казваш ти?

— Никак. Само съществата имат право на име. За удобство можеш да ме наричаш Мик. Но само неофициално. Това е съкращение — Младши инспектор по контрола.

— Слушай, Мик, какво означава всичко това? Къде съм аз? В Слънчевата система?

— Ако вярно съм разшифровал записите на приборите в твоя космолет, ти си изминал път, който светлината преодолява примерно за петдесет единици, наричани у вас години. С кораба се е случило нещо и ти случайно си се озовал тук...

Кон усети, че му се завива свят.

— Но сега си в безопасност. Аз те съживих точно според указанията, които намерих в твоята ракета. Ти си в Контролна станция на Съюза на междугалактичното космоплаване — съкратено СМЕК. Твоят кораб не отговаряше на сигналите и не излъчи опознавателните знаци. Според инструкцията, аз го залових и го поставих в запасния космодрум на станцията.

— А къде се намира тази твоя станция?

— Тоест как къде? В пустошта, на границата на областта, влизаща в Конвенцията за космоплаване — съкратено КОКО. Това е

твърде важна станция! — Последните думи Мик изговори с оттенък на гордост в гласа. — Ние следим за реда в Пустошта. А ти наруши няколко параграфа на КОКО! Затова и бях принуден да те задържа.

— Какви параграфи? Аз не познавам никакви параграфи! — раздразнено рече Кон. — Искам да си получа ракетата и да се върна в Слънчевата система!

— Непознаването на законите не е оправдание — продължи невъзмутимо Мик. — Кажи ми, вашата цивилизация не влиза ли в СМЕК?

— Разбира се, че не! Ние не познаваме друга цивилизация освен нашата. Но нали и вие не ни познавате. Ти някога виждал ли си същество, което да прилича на мене?

— Е, тук всякакви са идвали, но такъв като тебе действително не съм виждал.

— А какво ще стане с ракетата ми?

— Аз я запечатах. Забранено е да се използват кораби от този тип.

— Но нали аз имам право да се завърна там, откъдето съм дошъл?

— Това не аз ще решавам — отвърна Мик. — Когато тук пристигне Старшият инспектор, ще му подадеш заявлението си. Аз съм длъжен да спазвам инструкцията и нямам право нищо да решавам. Аз не съм същество, имам си началници и те могат здравата да ме сдрусат, ако се отклоня от инструкцията!

— И в края на краищата какво си ти?

— Аз съм мислещо устройство — рече Мик тихо. — Аморфно мислещо устройство от трети ред. Но вероятно скоро ще ме модернизират и ще стана устройство от втори ред.

— А как изглеждат съществата, които са те... създали?

— Кой? В съюза влизат няколко десетки цивилизации от осемнадесет сектора на Галактиката.

Кон се замисли за миг.

— Ти каза, че не можеш да ме пуснеш оттук и да ми върнеш ракетата?

— Нямам право.

— А гориво за моя двигател би ли могъл да ми дадеш?

— Разбира се, но ако получа заповед.

— От Старшия инспектор ли?

— Не, от Върховния. В ракетата ти няма удостоверение за технически преглед, който да допуска полета с нея, а пък ти нямаш права, потвърдени от съюза. Самият аз нищо не мога да ти помогна, длъжен съм да спазвам инструкцията. Можеш да подадеш заявление, но не можеш да докажеш, че съм нарушил инструкцията. — Мик говореше все по-бързо и по-високо. — Аз ти създадох условия за живот, ти имаш кислород и азот в необходимата пропорция, синтезирам ти храна, когато ти е нужна. Говоря ти на твоя език, приех твоята форма и само в отговор на твоето ясно изказано съгласие се отказах от нея. За доказателство имам звукозапис! Постъпвал съм съгласно предписанията и дори ако се оплачеш от мене на самия Върховен инспектор, никой не ще ми стори нищо. От моя страна всичко е в ред.

— Сам ли си тук? — прекъсна го Кон.

— Като мислещо устройство — сам. Но има четири изпълнители или подустройства. Останалите са обикновени автомати.

— Казваш, че Старшият инспектор ще пристигне тук?

— Да. Той вече е на път.

— Може би ще мога да се споразумея с него...

— Съмнявам се.

— Защо?

— Сик е само мислещо устройство от втори ред.

— Сик?

— Но да. Старши инспектор по контрола.

Кон стисна зъби.

— Тогава позволи ми поне да вляза в ракетата! — рече той и помисли, че там има вакуумен скафандър, пламенен излъчвател... а в станцията има запаси от ракетно гориво, тъй че може би ще му се удаде да... надвие този проклет Мик, или каквото е там!

— Не може. Съгласно инструкцията запечатах кораба ти и в него не бива нищо да се пипа, докато комисията не го разгледа.

— О, ти безмозъчно същество!

— Моля! Не съм безмозъчно същество, а мислещо устройство от трети ред. Ти ме оскърбяваш. Почакай, викам те по радиото. Ей сега ще дойда.

Мих се скри в стената. След малко се върна оттам във вид на мъничък, тлъстичък слон с два хобота.

— О, прощавай! — извини се той, и се превърна в плоска питка.
— Имах телеконтакт с Вик.

— С кого?

— С Върховния инспектор по контрола.

— Ти каза ли му за мене?

— Откъде накъде? Нима смея? Той е същество, *същество!* Той говореше, а аз само слушах и потвърдих, че съм приел разпорежданията.

— Глупак!

— Аз съм длъжен да предавам съобщенията само на Сик. Когато той пристигне тук, аз ще му изложа положението. Той ще го предаде по-нагоре по инстанциите. Трябва да бъдем търпеливи. Не бива да се нарушава инструкцията.

— Колко време трае тая ваша процедура?

— Е, не чак толкова дълго. Наистина ние се намираме в края на района на КОКО и съобщенията пристигат твърде бавно, но трябва да имаме търпение.

— И все пак, колко?

— Според вашето изчисляване на времето, Старшият ще пристигне тук след непълни петдесет, съобщението до Върховния отнема около сто, решението — двадесет, отговорът с ретрансмисията... е, да кажем общо не повече от триста години.

— Какво? Колко? — Кон скочи. — Глупак! Че нали сме хора, живеем най-много сто, сто и няколко години! Моят хладилник е в ракетата, в която ти не желаеш да ме пуснеш, а сега ми сервираш триста годишно очакване!

— О, моля за извинение! — Капката се разплесна на пода. — Не знаех, че вие живеете толкова кратко. Че можех ли да предполагам? Вие летите в Космоса със скорост, близка до светлинната, а не сте разрешили предварително една тъй фундаментална проблема, каквато е продължаването на живота. Съществата, които влизат в обединените цивилизации, живеят най-малко няколко десетки хиляди години!

— Първо, нашата цивилизация извършва едва първите си опити с фотонни ракети. Моят модел издържа изпитанията...

— Толкова по-зле, толкова по-зле — прекъсна го Мик. — Полигонът за изпитателни полети е разположен в четвъртия сектор. Излиза, че си нарушил още едно указание за галактичната безопасност!

Кон изпита остро желание да стъпче Мик, но се сдържа и продължи:

— И второ, ти сам виждаш, че е необходимо да се свържа незабавно с Върховния инспектор, който по спешност да доложи моето дело! А ти ще трябва да ме пуснеш в ракетата, за да мога отново да се замразя и да дочакам решението!

— Съжалявам! — Капката се превърна в правилна сфера. — Но аз не мога да сторя подобно нещо. Да не мислиш, че ще си позволя да отнемам от ценното време на Върховния инспектор за едно същество, което живее — смешно е да се каже! — всичко на всичко някакви си сто години! А в ракетата не мога да те пусна, защото е запечатана. Аз спазвам точно инструкцията. Не можеш да се оплачеш против мен. А инструкцията не предвижда такива спешни случаи. Сто години... Смешно! Просто не разбирам защо толкова си се вкопчил в живота си! Сто години! Впрочем не е трябвало да нарушаваш кодекса! Не е трябвало! Сега търпи! Главното е редът!

Докато говореше всичко това, Младши инспекторът по контрола на Галактичното космоплаване, мислещо устройство от трети ред (а скоро може би и от втори!) безкористен и педант, възмутено се раздели на две малки сфери и се търкулна в отсрещните ъгли на стаята.

Публикувано във вестник „Орбита“, броеве 39,40/1973 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.